

Inleiding op het boek Hosea

door: Kris Tavernier

Hosea 1 - 14

Hosea (dat betekent: ‘redding, verlossing’) is de eerste van de zogenoemde twaalf ‘kleine profeten’. Zijn boek beslaat 14 hoofdstukken. Over Hosea zelf weten we niet meer dan dat hij de zoon was van een zekere Beëri, trouwde met de ontuchtige vrouw Gomer en drie kinderen bij haar kreeg (Hos. 1).

Geschiedkundig kader

Na koning Salomo is het rijk, rond 950 v. Chr, gescheurd in een noordelijk deel, d.i. Israël of Efraïm (het tienstammenrijk), en een zuidelijk deel, d.i. Juda met Benjamin (het tweestammenrijk). Eerst is het noordelijke rijk rond 720 v. Chr. weggevoerd in ballingschap naar Assyrië. Later werd het Assyrische rijk opgevolgd door het Babylonische rijk, waarheen dan ook Juda (het zuidelijke rijk) in ballingschap gegaan is (580 v. Chr.). Hosea profeteerde gedurende de laatste 60 jaar van het rijk Israël. Hij profeteerde hoofdzakelijk over Israël, maar ook enkele keren over Juda.

Tijdgenoten van Hosea waren onder meer Amos (1:1), Micha (1:1) en Jesaja (1:1). In hun geschriften vinden we dezelfde gebeurtenissen en eenzelfde morele toestand van het volk.

Misschien is het voor sommigen nuttig een gedeeltelijk overzicht te geven van het optreden van de profeten. In het noordelijke rijk traden eerst Elia en Elisa op. Daarna trad Jona op. Kort daarna waren Hosea en Amos de profeten. Na hun dienst werd het noordrijk weggevoerd in ballingschap.

In het zuidelijke rijk trad Jesaja op in dezelfde tijd als Hosea in het noordelijke rijk. Ook Micha trad toen op in het zuidelijke rijk. Nadat het noordelijke rijk in ballingschap was gegaan, traden de profeten Nahum en Habakuk op in het zuidelijke rijk. Enige tijd later kwamen dan Jeremia, Sefanja en Ezechiël. Deze drie profeteerden kort voor de Babylonische ballingschap van het zuidelijke rijk. Tijdens de Babylonische ballingschap trad Daniël op. In deze periode situeert zich ook het verhaal van Ester. Na de terugkeer uit de Babylonische ballingschap (Ezra en Nehemia) traden nog eens drie profeten op, nl. Haggai, Zacharia en Maleachi.

In Hosea 1:1 worden vijf koningen genoemd; tijdens deze regeringen heeft Hosea geprofeteerd. Chronologisch gezien is Jerobeam II ¹ (koning van Israël) - die het laatst genoemd wordt - de eerste van deze vijf, daarna volgen Uzzia (of Azarja), Jotam, Achaz en Hizkia ² (koningen van Juda). Jerobeam regeerde van 825 v. Chr. tot 784 v. Chr. De laatste koning uit het rijtje, Hizkia, begon aan zijn regering in het jaar 727 v. Chr. Ergens aan het einde van de regering van Jerobeam begon het optreden van Hosea, en dat ging voort tot enige tijd gedurende de regering van Hizkia. Hij heeft meer dan 60 jaar gewerkt als profeet, ongeveer van 790-725 v. Chr.

Méer dan een halve eeuw trad hij op als een man Gods te midden van een afvallig volk. Dit betekent dat hij nog erg jong moet zijn geweest, toen zijn dienst als profeet begon. Daarin alleen al is hij een voorbeeld voor elke gelovige vandaag, misschien wel in het bijzonder voor de jonge mannen (1 Tim. 4:12). Maar ook is zijn leven lang trouw gebleven aan God en heeft Hem al die jaren gediend. Ook daarin mag hij een voorbeeld zijn voor alle gelovigen (Hebr. 6:11).

De achtergrond van Hosea's tijd

Een tijd van materiële welvaart

In de dagen van Hosea leek het uiterlijk voorspoedig te gaan met het volk. Zowel Jerobeam (in Israël) als Uzzia (in Juda) zorgden voor een uitbreiding van hun koninkrijk (resp. 2 Kon. 14:25, 28; 2 Kron. 26:2, 6-15). Zodanig zelfs dat het grondgebied van beide koningen samen weer ongeveer zo groot was als het rijk in de dagen van koning David.

Materiële welvaart is echter geen maatstaf voor de geestelijke toestand. Jerobeam was een goddeloze koning en Uzzia verviel, na een goede koning te zijn geweest, in hoogmoed (2 Kron. 26:16-21). Jerobeam bekeerde zich niet ondanks Gods zegen (2 Kon. 14:27), en Uzzia keerde zich ten slotte van God af. Laat het een

¹ 2 Kon. 14:23-29

² 2 Kon. 15:13, 32-38; 16:1-20; 18:1-20:21 (zie ook de parallelgedeeltes in 2 Kron. 26-32).

les voor ons zijn dat materiële zegen bedrieglijk is en ons hart bij God vandaan kan houden of brengen.

De afval van het volk

De materiële toestand van het volk was goed, maar in moreel en godsdienstig opzicht ging het helemaal mis (10:1). Uiterlijk was er bloei, maar innerlijk verrotting. Jerobeam deed wat kwaad was in de ogen van de Here (2 Kon. 14:24). Na Jerobeam regeerden opeenvolgend de koningen Zekarja (Zacharia), Sallum, Menachem, Pekachja, Pekach en Hosea (niet de profeet!) over het noordelijke rijk (Israël). Zij waren allen goddeloze koningen, die deden wat kwaad was in Gods oog (2 Kon. 15:18, 24, 28, 17:2). Vier van hen kwamen aan de macht door hun voorganger te vermoorden (2 Kon. 15:10, 14, 25, 30). Het ging van kwaad tot erger met het volk en de koningen, ook op godsdienstig vlak. Dit rijk is dan ook als eerste in ballingschap gegaan ten gevolge van zijn zondige wandel en ontrouw jegens God (2 Kon. 17:7-23).

In het zuidelijke rijk (Juda) regeerden terzelfder tijd hoofdzakelijk godvrezende koningen. Uzzia begon goed aan zijn regering en hij deed wat goed was in de ogen van God. Jammer genoeg ging hij ten onder aan zijn hoogmoed. Daarna regeerde Jotam, die deed wat recht was in de ogen van God (2 Kron. 27:2). Het is bedroevend te moeten lezen dat het volk desalniettemin volhardde in zijn afval (2 Kron. 27:2). Na Jotam regeerde de goddeloze Achaz (2 Kron. 28:2-4). Maar met de godvruchtige koning Hizkia kwam er een geestelijke opwekking onder het volk (2 Kron. 29:2evv.). Jammer genoeg zou Juda toch de weg van Israël nalopen.

Leiders hebben een niet te onderschatten invloed en zij dienen zich daar ernstig bewust van te zijn. Zij dienen goede voorbeelden te zijn voor anderen (1 Petr. 5:3). Leiders dragen een grote verantwoordelijkheid, maar niet alle verantwoordelijkheid. Iedereen is ook zelf verantwoordelijk voor zijn trouw aan God (vgl. Rom. 14:12).

De dreiging van Assyrië

Zoals gezegd is het noordelijke rijk, Israël, als eerste in ballingschap gegaan. Dat was Gods reactie op de grote afval waarin zij bleven volharden. Tijdens de regering van Menachem kwam voor het eerst de dreiging van Assyrië (2 Kon. 15:19). Onder koning Pekachja kwam de dreiging nog een stuk dichterbij (2 Kon. 15:29). Onder de regering van koning Hosea ten slotte werd het volk in ballingschap gevoerd (2 Kon. 17:2-6; 18:10-12; zie Hos. 7:11; 8:9; 11:5).

Ook het zuidelijke rijk, Juda, ondervond de dreiging van Assyrië sinds de regering van de goddeloze koning Achaz, die een bondgenootschap aanging (2 Kon. 16:7-18). Onder Hizkia kwam de dreiging heel dichtbij, maar God bevrijdde Juda op wonderlijke wijze (2 Kon. 18:9-19:37). Later echter zou Babylonië komen als Gods instrument om Juda te tuchtigen.

Onze God is een God van genade, maar ook van tuchtiging. Vele jaren heeft God het gedrag van het volk Israël verdragen en profeten zoals Hosea gestuurd om het tot inkeer te bewegen. Zij kwamen echter niet tot inkeer en de tucht van God kwam over hen. Ook wij zullen de tucht van God ondervinden wanneer wij niet op zijn weg blijven wandelen (Hebr. 12:6). Hij heeft ons immers lief, zoals Hij Israël toen ook liefhad, en daarom wil Hij ons niet laten afdwalen.

De boodschap van het boek Hosea

Zoals steeds gaat het in de Bijbel in de eerste plaats om de openbaring van Wie God is en van zijn wegen. In het boek Hosea ontmoeten we God op een erg emotionele manier. Hosea's huwelijk vormt een beeld van de relatie tussen God en zijn volk (1:2). Zijn overspelige vrouw is een illustratie van de ontrouw van Israël. Hosea ondervond aan den lijve wat het betekent een ontrouwe vrouw te hebben. Dat geeft zijn boek zo'n gepassioneerde klank. We vinden gevoelens van pijn, verdriet en teleurstelling afgewisseld met boosheid en zelfs toorn, maar ook liefde, vergevingsgezindheid en genade. Steeds opnieuw weerklinkt de pijn en het verdriet van de echtgenoot, maar evenzeer zijn liefde voor de ontrouwe echtgenote als weerspiegeling van de gevoelens van God voor het volk. In het hele boek vinden we termen die verwijzen naar de ontrouwe, overspelige, ontuchtige echtgenote. Desalniettemin klinkt de oproep tot bekering, met handen en voeten, met woorden en daden. Méér dan twintig keer komt het onderwerp terugkeer voor.

Verder moeten we de profetie van Hosea lezen tegen de achtergrond van het verbond in Deuteronomium 28. God had een verbond met zijn volk gesloten. Trouw aan God betekende zegen, ontrouw betekende tuchtiging. Hosea wijst het volk op zijn kant van het verbond en de ontrouw die het daarbij getoond heeft. Maar ook de gedachte van bekering en herstel (Deut. 30:1-10) is ruimschoots aanwezig in de profetie van Hosea. Het is treffend te zien hoe op elke aankondiging van oordeel meteen een belofte van herstel volgt:

Op 1:2-9 volgt 1:10-12;

Op 2:1-13 volgt 2:14-22;

Op 3:4 volgt 3:5;

Op 4:1-5:15 volgt 6:1-3;

Op 6:4-11:7 volgt 11:8-1;

En op 12:1-14:1 volgt 14:2-9.

Laten we toch niet vergeten dat God een naijverig God is (vgl. Ex. 20:5). Hij heeft de zijnen intens en met passie lief. Daarom is elke blijk van ontrouw een 'messsteek' in zijn hart, ook onze ontrouw als wij zondigen en de weg niet trouw gaan. God zij dank blijft Hij altijd trouw, ook als wij ontrouw blijken (2 Tim. 2:13). Laten wij bij elke dwaling steeds terugkeren in het volle besef dat Hij ons graag wil aannemen, want zo is zijn hart.

Een mogelijke indeling van Hosea

Hoofdstuk 1-3 Gods huwelijk met zijn volk

Door middel van zijn huwelijk en met beeldspraak schildert Hosea de toestand van het volk en hun ontrouw tegenover God. Er wordt aangekondigd dat God Israël zal verstoten. Maar (!) elk hoofdstuk eindigt met een heilsboodschap (1:10-12, 2:13-22, 3:5).

Hoofdstuk 4-10 Gods rechtsgeding met zijn volk

Als een aanklager (4:1) treedt Hosea tegen het volk op. De schuld van de trouweloze echtgenote wordt blootgelegd en benoemd.

Hoofdstuk 11-14:1 Gods oordeel over zijn volk

De schuld van de trouweloze echtgenote wordt bevestigd, maar ook de liefde van de Echtgenoot wordt geuit.

Hoofdstuk 14:2-9 Gods herstel voor zijn volk

Oproep aan de trouweloze echtgenote om zich van haar wegen te bekeren en de belofte van de liefdevolle Echtgenoot dat Hij haar opnieuw zal aannemen en zegenen.

Oude Sporen 2009

